

PRÁVNÍ MONOGRAFIE

Neplatnost usnesení valné hromady s. r. o.

JINDŘICH VÍTEK

Wolters Kluwer
Česká republika

Vzor citace: VÍTEK, J. *Neplatnost usnesení valné hromady s. r. o.* Praha :
Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 192.

Lektoři: JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D., prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.

© JUDr. Jindřich Vítek, 2010

ISBN 978-80-7357-543-4

Tuto knihu věnuji své ženě.

Obsah

Seznam zkratek	VII
1. kapitola Úvod	1
I. Usnášení valné hromady	3
2. kapitola Právní povaha usnesení valné hromady	6
3. kapitola Neplatnost usnesení	25
I. Vývoj právní úpravy neplatnosti valné hromady s. r. o. v obchodním zákoníku	31
II. Neplatnost usnesení z formálních důvodů	44
1. Závady ve svolání valné hromady	44
2. Závady při jednání valné hromady	71
3. Závady v hlasování na valné hromadě	80
4. Otázka formy a formálních vad usnesení	92
III. Neplatnost usnesení pro vady jeho obsahu	95
4. kapitola Význam zápisu usnesení do obchodního rejstříku	106
5. kapitola Řízení o neplatnost usnesení	120
I. Aktivní legitimace	123
II. Pasivní legitimace	131
III. Návrh na zahájení řízení	134
IV. Závaznost rozsudku o neplatnosti usnesení a další procesní otázky	138
V. Nicotná usnesení	144
6. kapitola Související otázky	147
7. kapitola Závěry a úvahy de lege ferenda	156
8. kapitola Seznam literatury	167
9. kapitola Summary	175
Rejstřík	177
O autorovi	183

Seznam zkratek

AktG	německý zákon o akciové společnosti
BGB	německý občanský zákoník z r. 1896
GmbHG	německý zákon o společnosti s ručením omezeným
ObchZ	obchodní zákoník
OSŘ	občanský soudní řád
OZ	občanský zákoník

1. KAPITOLA

Úvod

Společnost s ručením omezeným je ve všech právních řádech, ve kterých se vyskytuje, mimořádně oblíbenou a často využívanou formou obchodní společnosti. Nejinak je tomu i v České republice, kde jich i přes svůj relativně mladý novodobý vývoj po roce 1990 působí v současné době přes 270 000 a tvoří tak naprostou většinu již fungujících či zakládaných obchodních společností.¹

Spolu s akciovou společností patří společnost s ručením omezeným mezi kapitálové společnosti. Jedním z typických znaků kapitálových společností je, že mají zákonem předepsáno určité vnitřní uspořádání, tj. orgány řídící chod společnosti, zastupující společnost navenek a kontrolující hospodaření společnosti. Obecně lze říci, že společnost vzhledem ke své právní subjektivitě vytvořené uměle zákonem, resp. na základě zákona,² uskutečňuje své působení svými orgány. Existence těchto orgánů je nutnou podmínkou existence společnosti a zákon orgánům společnosti předepisuje určité povinnosti ve vztahu ke společnosti; jejich nesplnění zakládá v určitých případech důvod dokonce i ke zrušení společnosti.³

Jedním z takových orgánů stanovených zákonem je ve společnosti s ručením omezeným valná hromada. Zákon č. 513/1991 Sb., (obchodní zákoník)⁴ ji dokonce ve svém § 125 odst. 1 prohlašuje orgánem nejvyšším,⁵ a tomu odpovídá i zařazení valné hromady v právní úpravě společ-

¹ K 30. 6. 2008 jich dle Registru ekonomických subjektů vedeného podle ust. § 20 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě existovalo celkem 271 836. Pro zajímavost akciových společností bylo k témuž datu 22 369, družstev 15 125.

² Vycházíme-li z fiktivní teorie právnické osoby, viz KNAPP, V. *Teorie práva*. Praha : C. H. Beck, 1995, s. 73.

³ Viz § 68 odst. 6 písm. a) ObchZ.

⁴ V případě, že dále v této práci za odkazem na určitý paragraf není přímo uvedeno číslo či název příslušného zákona, jedná se o obchodní zákoník nebo je použita zkratka ObchZ.

⁵ O problémech spojených s tímto termínem viz ELIÁŠ, K. K některým sporným otázkám rozhodování valné hromady s. r. o. o změnách společenské smlouvy. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 7–8, s. 1 a násl., a také ELIÁŠ, K. *Společnost s ručením omezeným*. Praha : Prospektrum, 1997. s. 133 a násl.

nosti s ručením omezeným na začátek oddílu třetího, nazvaného orgány společnosti.

V původní systematické obchodního zákoníku tvořily část zákona týkající se valné hromady společnosti s ručením omezením paragrafy 125 až 132 ObchZ. Do tohoto systému však poněkud rušivým způsobem zasáhla novela č. 142/1996 Sb., jež do zákona nově zařadila § 131a, který nemá s úpravou valné hromady nic společného. Diskutovat je možné i o vhodnosti zařazení § 130, ale ten se alespoň vyjadřuje *legem specialem* k valné hromadě.

Obchodní zákoník na prvním místě upravuje působnost valné hromady, posléze procesní a procedurální podmínky rozhodování i svolávání valné hromady a na závěr obsahuje paragrafy týkající se neplatnosti usnesení valné hromady a speciální úpravu vykonávání působnosti valné hromady společníkem v jednočlenné společnosti.

Zákon samozřejmě obsahuje, v části věnované společnosti s ručením omezeným (část druhá, hlava I, díl IV obchodního zákoníku), i další ustanovení týkající se valné hromady, např. § 113 odst. 4, § 140, § 141 a další. Na valnou hromadu jako orgán obchodní společnosti dále mají vliv ustanovení obecné části obchodního zákoníku, zejména § 66 odst. 3 a paragrafy týkající se zrušení a likvidace společnosti.

Lze říci, že právo účastnit se valné hromady a mimo zákonem stanovené případy zde hlasovat je nejdůležitějším právem společníka na řízení společnosti.

Výsledkem a výstupem rozhodovacího procesu valné hromady⁶ jakožto obligatorního orgánu kapitálové společnosti v otázkách patřících do její působnosti je usnesení či jinak řečeno rozhodnutí⁷ valné hromady. Možností jeho neplatnosti se hodlám zabývat v předkládané práci.

Na závěr úvodu je rovněž nutné podotknout, že ustanovení obchodního zákoníku prošla několika novelizacemi, které jsou v následujícím textu

⁶ „Z konstrukce, že valnou hromadu tvoří ti společníci, kteří jsou na ní přítomni (a disponují dostatečným počtem hlasů) plyne, že se jedná zpravidla o kolektivní orgán (i když je jistě myslitelná valná hromada, na které přijme účast i jen jediný z několika společníků).“ – cit. viz ELIÁŠ, K. Otázka formy při tvorbě vůle společnosti s ručením omezeným jejím nejvyšším orgánem. *Ad notam*, 1997, č. 1, s. 1 a násl.

⁷ Obchodní zákoník používá v některých svých ustanoveních termíny rozhodování či rozhodnutí valné hromady [např. § 125 odst. 1 písm. i) a § 127 odst. 4)] a v dalších termíny usnášení a usnesení (např. § 66 odst. 3 a § 127 odst. 1). Po jistou dobu jsem se zabýval myšlenkou, zda tak zákon nečiní s nějakým záměrem, ale vzhledem k tomu, že tyto výrazy jsou synonyma a mají tedy stejný význam i smysl, jsem ji opustil.

zpracovány, při použití judikatury je však nutné vycházet ze znění zákona v době vydání příslušného judikátu.

I. Usnášení valné hromady

Co se usnášení valné hromady společnosti s r. o. týče, obchodní zákoník rozlišuje tyto způsoby rozhodování:

- a) rozhodování alespoň *prostou většinou* hlasů přítomných společníků,
- b) rozhodování alespoň *dvoutřetinovou většinou* hlasů všech společníků,
- c) rozhodování alespoň *tříčtvrtinovou většinou* hlasů přítomných společníků,
- d) rozhodování *souhlasem všech společníků* společnosti.

Valná hromada rozhoduje kvalifikovanou většinou, tedy alespoň prostou většinou hlasů přítomných společníků tehdy, jestliže zákon nebo společenská smlouva nevyžadují vyšší počet hlasů (§ 127 odst. 3 ObchZ). Toto ustanovení dává možnost určit ve společenské smlouvě pro schvalování buď všech, nebo některých usnesení jiný počet hlasů, než je alespoň prostá většina. Lze však určit jen vyšší počet hlasů, nikoli nižší (takové ustanovení společenské smlouvy by pak bylo neplatné pro rozpor s kogentním ustanovením zákona).

Alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků rozhoduje valná hromada v případech, kdy schvaluje stanovy a jejich změny podle § 125 odst. 1 písm. c), dále rozhoduje-li o změně obsahu společenské smlouvy podle § 125 odst. 1 písm. d), rozhoduje-li o zvýšení či snížení základního kapitálu nebo o přípustění nepeněžitěho vkladu či o možnosti započtení peněžitě pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splacení vkladu [§ 125 odst. 1 písm. e)], rozhoduje-li o schvalování smluv uvedených v § 67a⁸ a o zrušení společnosti s likvidací.

V § 190d odst. 1 ObchZ je obsažen požadavek zvláštní kvalifikované většiny, tedy tříčtvrtinové většiny, a to v případech schvalování ovládací smlouvy a smlouvy o převodu zisku. Požadavek obzvláště kvalifikované většiny pro schválení vyplývá zejména z toho, že stejný požadavek

⁸ Tj. ke smlouvě, na jejímž základě dochází k převodu podniku nebo jeho části, ke smlouvě o nájmu podniku nebo jeho části a ke smlouvě zřizující zástavní právo k podniku nebo jeho části.

předepisuje ustanovení § 186 odst. 4 pro schvalování ovládací smlouvy a smlouvy o převodu zisku v akciové společnosti, přičemž součástí koncernu, z jehož úpravy v § 66a možnost uzavření těchto smluv vyplývá, mohou být nejen akciové společnosti, ale i společnosti jiných forem, popřípadě jiné právnické osoby. Dalším důvodem je i to, že jde o rozhodování, v jehož důsledku mohou být velmi podstatně ohrožena práva menšinových společníků, jakož i činnost a hospodářské výsledky společnosti.⁹ I v tomto případě je však možné určit ve společenské smlouvě vyšší počet hlasů.

Požadavek souhlasu všech společníků je vyžadován v případě, kdy se snižuje základní kapitál tak, že dochází k nerovnoměrnému snižování vkladů společníků, kteří by při takovém nerovnoměrném snížení základního kapitálu mohli být jinak postiženi na svých právech.

Souhlas všech společníků je dále vyžadován v případě, zasahuje-li se změnou obsahu společenské smlouvy do práv všech společníků (§ 141 odst. 2 věta druhá). Uvedené ustanovení logicky navazuje na první větu téhož odstavce, která říká, že „Jestliže se mění obsah společenské smlouvy rozhodnutím valné hromady a zasahuje se tím do práv pouze některých společníků, je třeba i souhlasu těchto společníků.“ Účelem ustanovení § 141 odst. 2 je ochránit ty společníky, do jejichž práv má navrhaná změna zasáhnout a kteří s takovým zásahem nesouhlasí, před přehlasováním ostatními společníky, a tedy před vnucením takové pro ně nepříznivé změny, se kterou nejsou srozuměni. Takovou změnou by mohla být např. změna výše podílů na zisku, změna v počtu hlasů náležejících jednotlivým společníkům, vyloučení přednostního práva k převzetí vkladu na zvýšení základního kapitálu apod.¹⁰

Společníci společnosti na svém shromáždění, tj. na valné hromadě, jako orgánu společnosti, de facto přijímají stanoviska k předloženým návrhům, přičemž toto jejich počínání je zákonodárcem charakterizováno tak, že valná hromada rozhoduje nebo že se usnáší.

Pojem usnesení je, jak již bylo uvedeno výše, obsahově totožný s pojmem *rozhodnutí*, přičemž rozhodnutí je obecně pojmem širším, zahrnujícím například i rozsudek soudu. V oblasti obchodněprávní mezi pojmem usnesení a rozhodnutí není rozdíl, přestože je obchodní zákoník používá nestejnorodě.

⁹ ŠTENGLOVÁ, I. in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 11. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 431.

¹⁰ ŠTENGLOVÁ, I. in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 12. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 488.

K. Eliáš charakterizoval usnesení jako vyjádření vůle právnické osoby; nejde tedy ani o vyjádření vůle společníků, ani valné hromady jako takové, neboť zákon nepřiznává ani kolektivu společníků, ani valné hromadě vlastnost právní subjektivity.¹¹

---

¹¹ Viz ELIÁŠ, K. Otázka formy při tvorbě vůle společnosti s ručením omezeným jejím nejvyšším orgánem. *Ad notam*, 1997, č. 1, s. 1 a násl.

2. KAPITOLA

Právní povaha usnesení valné hromady

Při pokusu o vysvětlení mého náhledu na povahu usnesení valné hromady z hlediska právního bych si nejprve dovolil malý exkurs a podíval se na usnesení valné hromady z hlediska obecnějšího, právně-filozofického.

Jak již bylo naznačeno výše, u kapitálových společností zákon vytváří orgány společnosti, typicky valnou hromadu jako orgán vrcholný, dále statutární orgán jednající jménem společnosti a dozorčí radu – orgán kontrolní.

Orgán právnické osoby se na jedné straně podřizuje celku, na druhé straně reprezentuje celistvost právnické osoby. V tomto postavení jsou skryté tendence, které naznačuje F. Rittner,¹² k určitému osamostatnění orgánu a tím fakticky k destrukci vnitřní zájmové a volní jednoty členů právnické osoby, přičemž tento proces může vést až k situacím, kdy právnická osoba reprezentovaná svými orgány bude svými právními úkony poškozovat část členů jí samé. To platí zvláště v případě rozhodnutí valné hromady, jež dozajista nebude vždy vyhovovat potřebám všech jejích členů.

Na valné hromadě přijímají společníci rozhodnutí ve věcech náležejících do její působnosti. Svoji činností (i nečinností) na valné hromadě, zejména pak hlasováním, projevují jednotliví společníci svou vůli. Usnesení valné hromady jako kolektivní projev vůle je souhrnem projevů vůle všech nebo většiny společníků a vychází z projevů vůle jednotlivých společníků. Tento proces tvorby kolektivní vůle uvnitř společnosti je dokonce jedním ze základních kamenů jedné z teorií právnických osob, a to teorie kolektivní vůle. Podle této teorie lze také odlišit právně relevantní konání jednotlivé a právnické osoby: první je založeno na psychologických procesech, druhé je mnohem komplikovanější.¹³

¹² Viz HURDÍK, J., KATOLICKÝ, J. *K pojetí právnických osob*. Brno : Masarykova univerzita, 1992, s. 43.

¹³ Viz HURDÍK, J., KATOLICKÝ, J. *K pojetí právnických osob*. Brno : Masarykova univerzita, 1992, s. 64.

Právě pro tuto komplikovanost a dále kvůli povaze právnické osoby jako sdružení lidí (osob) je nutné, aby do vnitřní struktury právnické osoby vstoupily právní normy a upravily její interní uspořádání.

Zde si dovoluji učinit malou odbočku a upozornit na zajímavou skutečnost, že do vnitřních právních vztahů obchodních společností jako typických představitelů právnických osob vstupují právní normy v různé míře. Domnívám se, že čím více se ze společnosti vytrácí její personální charakter (za předpokladu, že si představíme skupinu společností rozloženou na úsečky a na jednom okraji této úsečky je veřejná obchodní společnost jako ryze osobní společnost s absolutně personálním charakterem a na druhém akciová společnost jako ryze kapitálová společnost), tím přibývá kogentních právních norem týkajících se organizace společnosti a její vnitřní členění se stává složitější. A nyní zpět k povaze usnesení valné hromady.

V odborné literatuře vznikla otázka, jakou právní povahu má usnesení valné hromady, zda je právním úkonem, či jinou právní skutečností.

Například J. Dědič¹⁴ zastává názor, že usnesení valné hromady je jinou právní skutečností vzhledem k tomu, že obchodní zákoník vyžaduje, aby o rozhodnutí valné hromady byl učiněn notářský zápis podle § 77 notářského řádu, nikoliv notářským zápisem o právním úkonu podle § 62 a násl. notářského řádu, jak se vyžaduje např. v § 132 ObchZ. Navíc valná hromada není orgánem, který je oprávněn jménem společnosti jednat. Stejný názor zastává I. Štenglová,¹⁵ která shodně s J. Dědičem uvádí, že usnesení valné hromady nemůže být právním úkonem společnosti, protože valná hromada není orgánem způsobilým činit jménem společnosti právní úkony. Dále zastává názor, že usnesení valné hromady také není právním úkonem společníků proto, že usnesení nepřijímají společníci jako fyzické či právnické osoby, ale přijímá je valná hromada, tedy orgán společnosti. Domnívá se, že při posuzování usnesení valné hromady nelze odhlížet od toho, že valná hromada jako orgán společnosti, i když je složena ze všech akcionářů (či v našem případě společníků – pozn. J. V.), má jinou kvalitu než neformální seskupení akcionářů, kteří nejsou konstituováni zákonem stanoveným postupem v orgánu společnosti. Jakmile však k takovému konstituování došlo, nelze již formování vůle tohoto orgánu zaměňovat

¹⁴ Viz DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. Praha : Prospektrum, 1997, s. 367.

¹⁵ Viz ŠTENGLOVÁ, I. in DĚDIČ, J., KRÍŽ, R., ŠTENGLOVÁ, I. *Akciové společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1997, s. 155.

za jednání jeho jednotlivých členů. Ti se již pouze zákonem stanoveným způsobem podílejí na vytváření rozhodnutí takového orgánu.

I. Štenglová a J. Dědič poukazují taktéž na literaturu německou a odkazují na práci o obchodních společnostech profesora univerzity v Bonnu Schmidta Karstena: „Usnesení je rozhodnutí nějakého kolektivního orgánu o určitém návrhu... Právně dogmatické zařazení usnesení je sporné. Bylo chápáno jako smlouva, jako vícestranný právní úkon, při němž nejsou projevy vůle zaměřeny vůči sobě, ale k určitému společnému cíli, jako kolektivní akt vůle zvláštního druhu aj. Otto von Gierke, který rozpracoval korporálně právní zvláštní regulaci pro usnesení, označoval usnesení korporací jako „vyjádření společné vůle“ korporace. Tím bylo usnesení vyňato z okruhu právních jednání. Také v rozhodnutí Říšského soudu v civilních věcech je řeč o tom, že usnesení jako takové není právním jednáním. Na základě dnešní nauky o právních jednáních je usnesení zařazováno mezi právní jednání zvláštního druhu – ne mezi smlouvy – spočívající na odevzdaných hlasech členů a zaměřené na kolektivní právně závazné vytváření vůle. Ustanovení o právních jednáních nejsou obecně použitelná, neboť jsou často nahrazena zvláštní právní úpravou. To platí především pro ustanovení týkající se neplatnosti právních jednání. Usnesení je sice právní jednání, není však projevem vůle ve smyslu § 116 a násl. BGB. Z toho důvodu nelze použít ustanovení § 119 a násl. BGB o popření projevu vůle na usnesení... Je třeba rozlišovat mezi jednotlivým hlasováním a usnesením. Jednotlivé odevzdání hlasu je projevem vůle, avšak usnesení nikoliv... Podle § 142 BGB je popřený hlas neplatný a nesmí být započítáván. Jaké důsledky to má pro právní účinky usnesení, je otázkou, která se posuzuje podle práva upravujícího vadné usnesení.“¹⁶

S Dědičovým názorem souhlasí s jistými pochybnostmi i Pelikánová,¹⁷ která argumentuje, že valná hromada vytváří vůli společnosti, ale není způsobilá k tomu, aby tuto vůli projevila navenek. Usnesení valné hromady podle jejího názoru nemá účinky vzhledem k osobám stojícím vně společnosti, jímž se rozumí ten, kdo může projevovat vůli právnické osoby navenek, a tím je v kapitálových společnostech pouze představenstvo nebo jednatel, v některých výjimečných zákonem stanovených případech také dozorčí rada. Usnesení valné hromady není možné z tohoto hledis-

¹⁶ ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J. Je usnesení valné hromady právním úkonem? *Právní rozhledy*, 1999, č. 5.

¹⁷ Viz PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku. Díl III.* Praha : Linde, 1997, s. 86 a násl.

ka považovat za právní úkon – ani společníků, ani společnosti. To ovšem neznamená, že jeho podstatou není společný projev vůle společníků, stejně jako společnost jako celek je organismem tvořeným jejími společníky. Vůle společníků je projevena v hlasování.

Pochybnosti však spatřuje v tom, že pohled na rozhodnutí valné hromady jako na pouhý akt volní, jenž není právním úkonem, naráží na zákonnou úpravu, která s ním často nakládá jako s právním úkonem, projevem vůle.

Podle I. Pelikánové se to zákonodárce v poslední novelizaci pokouší vyjádřit i terminologicky, když přechází od názvu „rozhodnutí“ k názvu „usnesení“.¹⁸ Zdá se tedy, že tu dochází k určitému posunu a že pojetí usnesení valné hromady zejména v případech, kdy musí být zachyceno notářským zápisem, jako pouhého aktu tvorby vůle přestává stačit. Dále podotýká, že také úprava neplatnosti usnesení valné hromady v § 131 ObchZ jasně ukazuje na to, že s usnesením valné hromady zákonodárce nakládá jako s právním úkonem. Mluvit o neplatnosti pouhého rozhodnutí, jež není právně relevantně projeveno, totiž nemá valný smysl. Neplatný může být právní úkon. Nakonec poznamenává, že provedená analýza není zcela bez problémů a neústí v jednoznačný závěr a že záleží na pohledu, jakým se díváme na právní úkon a jeho právní účinek. Podle jejího názoru to vše jenom ukazuje, že tradiční právní teorií nejsme schopni postihnout celou složitost právních vztahů moderní společnosti.

V. Brejcha čerpal z německé literatury a uvádí, že většina autorů zastává stanovisko, že usnesení valné hromady nemá charakter smlouvy. Smlouva je souhlasným projevem vůle všech zúčastněných stran, zatímco usnesení valné hromady je účinné i vůči společníkům, kteří se jejího jednání nezúčastnili nebo kteří byli přehlasováni. To však neříká mnoho o tom, jaká je tedy povaha usnesení valné hromady. Povaha není jednoznačná, a to i ve vztahu k teoretickému či platnou právní úpravou vymezenému pojetí právního úkonu.¹⁹

O skutečnosti, že usnesení valné hromady je právním úkonem společnosti, nepochybuje J. Pokorná.²⁰ Říká, že rozhodnutí valné hromady je nut-

¹⁸ K tomu viz pozn. č. 7.

¹⁹ BREJCHA, V. Usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy*, 1997, č. 5, s. 257 a násl.

²⁰ Viz POKORNÁ, J. K účasti notářů na valných hromadách kapitálových obchodních společností. *Právo a podnikání*, 1997, č. 1, s. 2 a násl.

Shodně POKORNÁ, J. K některým otázkám změny společenské smlouvy u společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy*, 1994, č. 5, s. 151 a násl.

no považovat za právní úkon ve smyslu ustanovení § 34 OZ. Je to projev vůle, který byl zformován ve vzájemných diskusích a střetech společníků – účastníků valné hromady – a představuje tak jejich společnou vůli.

J. Pokorná na problematiku dále nahlíží z pohledu bližšího zkoumání společných a odlišných znaků charakterizujících usnesení valné hromady.²¹ Společné znaky nachází v projevu vůle, který je způsobilý vyvolat právní následky a právo s ním vznik takových právních následků spojuje. Odlišnosti nachází ve způsobu, jakým je vůle utvářena a projevována. Pokorná označuje usnesení valné hromady jako sekundární projev vůle vzniklý spojením primárních projevů vůle přítomných a hlasujících společníků. „Shrneme-li znaky, kterými se usnesení valné hromady odlišují od právního úkonu, s nimiž běžně pracuje například závazkové právo, získáme následující pohled:

- projev vůle se vytváří a vyjadřuje uvnitř právnické osoby v jejím strukturním útvaru, který představuje shromáždění osob tvořících její osobní substrát a nutný předpoklad její existence;
- existence tohoto útvaru vyplývá ze zákona;
- působnost tohoto útvaru je přesně stanovena zákonem a zákonem jsou vymezeny i jeho vztahy k ostatním vnitřním útvarům společnosti;
- výsledný projev vůle není totožný s vůlí každé osoby společníka, ale je založen na většinové vůli vytvořené hlasováním přítomných společníků;
- pro způsob shromáždění společníků i jejich jednání, hlasování a zjišťování výsledků hlasování platí přesně stanovená pravidla;
- právní následky založené usnesením valné hromady, tj. práva a povinnosti, mohou vzniknout vůči osobám stojícím ve vnitřním vztahu ke společnosti i osobám stojícím mimo společnost a mohou vzniknout i společnosti samotné;
- usnesení valné hromady nepůsobí vznik právních následků vždy samostatně a bezprostředně, ale mohou někdy vyžadovat ke své realizaci navazující právní úkony společnosti.“

Otázkou právní povahy usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným se zabýval také K. Eliáš,²² který se ztotožňuje s Pokornou a usnesení valné hromady chápe jako projev vůle společnosti, kdy tato

²¹ POKORNÁ, J. Několik úvah k právní povaze usnesení valné hromady. *Právní rozhledy*, 1999, č. 12.

²² ELIÁŠ, K. Otázka formy při tvorbě vůle společnosti s ručením omezeným jejím nejvyšším orgánem. *Ad notam*, 1997, č. 1, s. 1 a násl.

v rámci své působnosti vyjadřuje svou vůli.²³ Usnesení valné hromady tedy považuje za právní úkon, a to na základě následující právní argumentace. Usnesení valné hromady nepochybně obsahuje vůli právnické osoby. Vůle je v tomto usnesení koncentrovaná, ale zpravidla se přijetím tohoto usnesení vůle společnosti s ručením omezeným projevuje jen interně a nepůsobí navenek. Vůle takto interně projevená je pro právníka dost zajímavá především tím, že ji způsob její tvorby činí snadno dokazatelnou, typicky s využitím přímých důkazů. Normy o tvorbě vůle korporací jsou zaměřeny dvojím směrem. Především jsou to normy o kompetenci vnitřních orgánů korporace. Jde o to, jakou působnost mají uvnitř společnosti její jednotlivé orgány a o určení jejich vzájemných vztahů. Bez toho by totiž nebylo možné určit, zda je vůle vytvořená v některém z těchto orgánů vůbec vůlí společnosti. Ve vazbě na to má z tohoto hlediska význam dikce § 125 ObchZ. Vedle toho existují i normy, které stanoví náležitosti tvorby vůle uvnitř korporace; v případě valné hromady společnosti s ručením omezeným se jedná o § 126 až § 129 (resp. § 130) ObchZ.

Z hlediska pojmového vymezení právního úkonu však nestačí jen náležitost subjektu a vůle; existující vůle musí být také náležitým způsobem projevena navenek. K. Eliáš pak rozděluje usnesení valné hromady na ta, která mají bezprostřední účinky vůči těm, jichž se týkají (např. rozhodnutí o vyplacení tantiémy jednateli, který je přítomen jednání valné hromady), dále rozhodnutí v záležitosti, která se dotýká osoby na jejím jednání nepřítomné – vůle musí být projevem vůči tomu, koho se rozhodnutí týká (dle principu vyjádřeného výslovně v § 45 odst. 1 OZ). V tom případě je samo usnesení příslušného orgánu jen součástí skutkové podstaty, která jako celek právní úkon vytváří. Dále existují i případy složitější, ale i ty vyvolávají právní následky. Svoji argumentaci uzavírá konstatováním, že se zákon k usnesení valné hromady chová, jako by právním úkonem byla. Při opačném přístupu by zákonodárce mohl jen obtížně konstruovat právní možnost prohlásit tato usnesení za neplatná, a proto bude tedy namístež předpokládat, jako by skutečně o právní úkony šlo (a to úkony společnosti, tedy právní úkony jednostranné), třebaže o tom mohou být nejrůznější teoretické pochybnosti.

Stejně i D. Ševčík se přidává k názoru, že usnesení valné hromady právním úkonem je a přiznává valné hromadě schopnost právní úkony jménem

²³ Viz ELIÁŠ, K. Otázka formy při tvorbě vůle společnosti s ručením omezeným jejím nejvyšším orgánem. *Ad notam*, 1997, č. 1, s. 1 a násl.

společnosti činit.²⁴ Dalším autorem, který se připojil k názoru, že usnesení valné hromady je právním úkonem, je P. Baudyš, který tuto otázku rozebírá z pohledu vkladu nemovitosti do základního kapitálu společnosti.²⁵

Jak vyplývá z výše uvedeného, současné názory na právní povahu usnesení valné hromady se rozdělily do dvou proudů.

Prvním je názor, že jde o jinou právní skutečnost, a druhým, že jde o právní úkon společnosti.²⁶ Další možnost, tedy pojetí usnesení valné hromady jako právního úkonu společníků, zastává pouze K. Mruzek,²⁷ ovšem bez bližšího odůvodnění.

Po shrnutí názorů jiných autorů se nyní pokusím předložit vlastní názor na otázku právní povahy usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným. Myslím si, že usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným je právním úkonem společnosti.

Podle mého mínění vede cesta k obhájení tohoto názoru přes výklad hmotněprávního termínu „právní úkon“, jak jej stanoví naše občanské právo a v něm v první řadě OZ. Ten ve svém § 34 definuje pojem právní úkon jako projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.

Základem (jádrem) pojmu právního úkonu v občanském právu byl, je a nadále zůstává projev vůle.²⁸ Bez projevu vůle nelze považovat určité jednání za právní úkon. Přitom nezáleží na způsobu, jakým je vůle projevována nebo lépe řečeno vyjádřena, zda ústně či písemně. Projev vůle je proto klíčovým pojmem i pro právní povahu usnesení valné hromady.

Všechny výše uvedené názory právní teorie se shodují na skutečnosti, že jednání na valné hromadě se zabývá tvorbou vůle společnosti. Základním kamenem úrazu, ve kterém se názory začínají rozcházet, je otázka, zda projevení této vůle nastává přijetím usnesení nebo se plnohodnotným projevem vůle společnosti s právními následky stane až v okamžiku, kdy

²⁴ ŠEVČÍK, D. *Společnost s ručením omezeným*. Praha : Prospektrum, 2001.

²⁵ BAUDYŠ, P. Lze považovat usnesení valné hromady za právní úkon. *Právní rozhledy*, 2000, č. 4, s. 157 a násl.

²⁶ K autorům zastávajícím právní názor, že se jedná o právní úkon společnosti, se přiřadili i autoři následujících článků: KAPITÁN, Z., LIFKA, J. Ještě jedno zamyšlení nad povahou usnesení valné hromady. *Právník*, 2000, č. 5, s. 520.

DVOŘÁK, T. Usnesení valných hromad kapitálových obchodních společností. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2002, č. 2, s. 132.

²⁷ Viz MRUZEK, K. Žaloby o neplatnost. *Ekonom*, č. 2, s. 50 a násl.

²⁸ Cit. viz FIALA, J., ŠVESTKA, J. Nad některými otázkami právních úkonů v občanském právu, *Právník*, 1983, č. 4, s. 329 a násl.

k usnesení valné hromady jako jiné právní skutečnosti, která nemá náležitosti projevu či subjektu (valná hromada nemá právní subjektivitu), přistoupí jisté další jednání např. statutárního orgánu a teprve potom se projeví vůle společnosti navenek a jednání společnosti se stává složeným právním úkonem se všemi jeho atributy.

Tento názor však neodpovídá na otázku, proč není právním úkonem usnesení valné hromady, které nepotřebuje ke svému projevu navenek žádné další jednání. Příkladem takového projevu vůle může být jmenování jednatele za trvání společnosti. Jmenováním jednatele vznikne mezi společností a osobou jednatele určitý závazkový vztah, jenž se rodí na základě nabídky společnosti této osobě, tato osoba s tím musí souhlasit a celý vztah vzniká projevem vůle společnosti, tedy například usnesením valné hromady dle § 125 odst. 1 písm. f) ObchZ. Zde usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným vůli společnosti nejenom vytváří, ale bezpochyby i projevuje, protože nově jmenovanému jednateři vznikají všechna práva a povinnosti předvídané zákonem okamžikem přijetí usnesení valné hromady.

Připustíme-li, že výše uvedené usnesení valné hromady je právním úkonem, je z hlediska logiky věci nepřijatelné, aby jakékoliv jiné usnesení valné hromady bylo něčím jiným, například jinou právní skutečností.

Proto není podle mého názoru správná argumentace I. Pelikánové, že valná hromada vytváří vůli společnosti, ale není způsobilá k tomu, aby tuto vůli projevila navenek a usnesení valné hromady jako vnitřní akt společnosti nemá zásadně žádné důsledky navenek.²⁹ Dále dodává, že jednateřským orgánem společnosti se rozumí ten, kdo může projevovat vůli právnické osoby navenek, tedy ve společnosti s ručením omezeným jednatel. Podle ní to ovšem neznamená, že podstatou usnesení valné hromady není společný projev vůle společníků, protože společnost jako celek je organismem tvořeným jejími společníky.

Mám za to, že pokud přistoupíme na první větu předchozího odstavce, pak přijímáme myšlenku, že usnesením valné hromady vzniká určitá vnitřní vůle společnosti. To je ale nemožné přijmout, protože vůle, která není navenek projevovaná v určité objektivizované formě a nemůže být druhými vnímána, nemůže být hodnocena podle právních norem a stát se tudíž právní skutečností. Toho si je však i zmíněná autorka samozřejmě

²⁹ VIZ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku. Díl III.* Praha : Linde, 1996, s. 88.